

מפלצת שנואה, ולא בכדי

הארנונה היא מס מוצדק. נקודה. אמנם אף אחד לא אוהב שנכנסים לו לכיס ולא רנק, אבל אם כבר עושים את זה - מוטב וצורק שזה יהיה מס המכוסס על קיומה של קודת גג, מיקומה וגודלה. וראי לנוכח נסיקת מחירי הדירות בשנים האחרונות, והפערים בחברה שנוכעים היום יותר משאלת הבעלות והאחזקה של דירות מאשר מרמת המשכורות שאנחנו מביאים מהעבודה.

גם העובדה שמי שגובה את הארנונה הוא ראש הרשות המקומית, שעומד מול תושביו לבחירה מחודשת מדי חמש שנים, מבטיחה דיאלוג ושיתוף כלשהו מול התושבים - בנוגע לגובה המס, לרמת השירותים, לפיתוח העיר ועוד, וראי יותר ממס שמושת עלינו על ידי השלטון המרכזי (שירדע שביום בחירות

ואחרי שהצדקנו את קיומו של המס העירוני שנקבע ברמה היו או אחרת על פי גודל ושווי הנכס, צריך לומר שלא בכדי הפכה הארנונה הישראלית למפלצת שנואה כל כך. לא בכדי יוציא מבקר המדינה לפני כשלושה חודשים, בדצמבר 2014, דוח חריף על שערוריית הארנונה, תוך שהוא מציין כי "משרד מבקר המדינה לא מצא את מערכת הנימוקים, הסיבות וההצדקות ההגיוניות לשיעורי הארנונה המוטלת, הלכה למעשה, על ידי הרשויות המקומיות".

אבל הבעיה היא לא עם הארנונה, אלא עם הבלגאן. העובדה שלכל רשות יש תעדיף משלה, עם סיווגים שונים, שיטות מדידה שונות, וכן הלאה. חוסר בהירות מוחלט שלא מאפשר לאזרח הקטן לגלות, לדוגמה, גביית יתר, כי מי יכול להבין את המטריצה המרויכת אצלו בשכונה. חוסר אחידות שהביא לכך שבתל-אביב, למשל, הארנונה נמוכה משמעותית מאשר בבת-ים הסמוכה.

מה עושים עם אי-השקיפות? לחכמי חלם יש פתרון חדש. במקום לעשות סדר בבלגאן, כפי שוועדות המליצו שוב ושוב, במקום לייצד מנגנוני איוון שיכוונו בעיקר לחלק נכון הכנסות ממשרדים וממסחר, פקידי משרדי האוצר והפנים הניחו בפני הממשלה העתידית הצעה - לבטל כליל את הארנונה. למה לאחזק תעריפים, שיטות מדידה, סיווגים ואפילו רשויות וסמכויות, אם אפשר להשתמש בכל אלה כסיבות לביטול הארנונה.

וכך, במקום המס העירוני, שהולך לכיס של ראש הרשות המקומית שלפחות מסתכל עלינו פה ושם בעיניים רוצים במשרדי האוצר והפנים להחליף את הארנונה בתוספת של 2.5% למע"מ, כסף שיגיע כולו לקופת האוצר, ויחולק בהגנות וביושר - ללא שום התערבות פוליטית ושיקולים לא-כלכליים - לרשויות המודעבות שימתינו למטה.

רק שמע"מ המוטל על "כולם" זה גם מונח מטעה. מע"מ הוא מס דגרסיבי, שמכביר על אנשים בעלי הכנסה נמוכה יותר מאשר על בעלי הכנסה גבוהה. ענייני צורכים הרבה יותר (יחסית להכנסתם) וחוסכים פחות; בעוד שהמע"מ לא חל על חסכוניות (וכן על לא מעט הוצאות של עצמאים שיודעים לדרוש ולקבל החזרי מע"מ). ואולי צורקים כלכלני האוצר והפנים. במקום לעבוד קשה, הכי טוב למצוא מס אוטומטי, פשוט וקל לגבייה. הרי עודף המסים הישירים והעקיפים יצד מנגנונים מיותרים, דוחף להיעלמות מס וכן הלאה. הם לא ממציאים שום דבר. בשנת 1988 הציעה מרגרט תאצ'ר להטיל "מס גולגולת" אחיד על תושבי אנגליה, במקום מס הארנונה המסורבל שנקבע לפי גודל הנכס. הכי יעיל, הכי קל לגבייה. ומה קרה בסוף? אותו "מס גולגולת" - שגם בוטל במהירות - מילא תפקיד מרכזי בהחלטת העם הבריטי להדיח את תאצ'ר מתפקידה כראש ממשלת בריטניה. ●

ממילא נחזור לסוגיות מרכזיות אחרות, ונשכח להתחשבן מולו על גובה המסים). אנחנו משתתפים ביגונם של אנשי גניית קווה שפתחו ב"מחאת ארנונה" מתוקשרת. אולם מס של 1,700 שקל בכל חודשיים, שגובה המועצה המקומית ממי שקנה דירה חדשה בשטח של 150 מ"ר ביישוב, הוא מוצדק יותר - מבחינה חברתית וכלכלית - ממס ההכנסה בשיעור של 50% שנוטלת המדינה מרבים מאלה שגרים באותן דירות.

בעבר ציטטנו את הכלכלן הפוליטי האמריקאי הנרי ג'ורג', שניסה לשכנע כבר במאה ה-19 כי השלטון צריך להטיל מס דק על קרקעות, במקום למסות עבודה והון. בספרו "קידמה ועוני" מרבר ג'ורג' על "מס יחיד", שמקודו באחזקת הנדל"ן של האזרחים (הוא מדבר בעיקר על מיסוי קרקע). להערכתו, אותו מס יחיד יביא את הקץ על האבטלה, העוני, האינפלציה והאי-שוויון. לא פחות.

2015 25-26/3 2015